

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля **Юрій БІДЗІЛЯ**

«*30*» *червня* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИКЛАДНЕ УКРАЇНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» (Синтаксис складного речення) для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої програми «**Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність**».

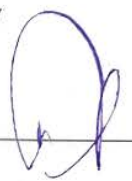
Розробник: *Вовченко Галина Іванівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української мови**.
Протокол № 12 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3	7-й	7-й
	Лекції:	
	38 год.	18 год.
	Практичні (семінарські):	
	36 год.	6 год.
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	76 год.	126 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» є домогтися засвоєння основних понять теоретичного та практичного синтаксису складного речення, сформувані і закріпити навички лінгвістичного аналізу синтаксичних конструкцій будь-якого рівня складності, добитися вміння застосовувати здобуті раніше знання з курсів прикладного українського мовознавства (морфологія, синтаксис простого речення), забезпечивши таким чином міждисциплінарні зв'язки, прищепити потребу і вміння користуватися різноманітними науковими джерелами для глибшого усвідомлення суті неоднозначних явищ синтаксису, у процесі самостійної роботи добувати нову актуальну інформацію про закономірності лінгвальних явищ.

Зміст дисципліни спрямований на поглиблене сприйняття теорії речення у всій різноманітності проявів синтаксичних побудов. Здобувачі вищої освіти оволодівають прийомами лінгвістичного аналізу складних синтаксичних конструкцій із сурядним та підрядним зв'язком, предикативних одиниць зі сполучниковим та безсполучниковим поєднанням, вивчають сучасні класифікації таких конструкцій і вчать критично їх

осмислювати та оцінювати на основі класичного синтаксису, який в україністиці має глибокі і міцні традиції.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти **інтегральної компетентності**:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, теорії та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов науково-дослідницької діяльності.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність проведення досліджень на належному науковому рівні.

ЗК 11. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 12. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 13. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких спеціальних (предметних) компетентностей:

ПК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ПК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ПК 3. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ПК 4. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ПК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ПК 6. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів.

ПК 7. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ПК 8. Здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний лінгвістичний; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно зі сучасними вимогами та презентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

ПК 10. Здатність управляти інформацією; здатність працювати самостійно; готовність здійснювати перевірку процесів збору, аналізу і систематизації інформації на основі різних її

джерел (спеціалізованої літератури, ЗМІ, перспективного наукового, творчого досвіду тощо).

ПК 11. Здатність здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів та жанрів.

ПК 13. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПК 14. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПК 15. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПК 17. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 5. Латинська мова.

ОК 7. Основи лінгвістики.

ОК 12. Прикладне українське мовознавство (Лексика. Фонетика. Морфеміка і словотвір. Морфологія. Синтаксис словосполучення і простого речення).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «**Прикладне українське мовознавство**» передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН) відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності **035 Філологія** та освітньої програми «**Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність**»:

Програмні результати навчання	Шифри ПРН
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН2
Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.	ПРН3
Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	ПРН7
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.	ПРН8
Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН9
Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	ПРН10
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	ПРН12
Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному,	ПРН14

неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН15
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН16
Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.	ПРН18
Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.	ПРН19
Дотримуватися норм і правил академічної доброчесності.	ПРН20

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміє знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел за допомогою цифрових технологій.	ПРН 2
Здатний до процесу самонавчання та самоосвіти, самостійно підбирає та аналізує фактичний матеріал.	ПРН 3
Знає сучасні теоретичні основи синтаксису складного речення, що є результатом формування уявлень про синтаксичні одиниці та принципи їх членування й аналізу.	ПРН 7
Має достатній обсяг знань із синтаксису складного речення української мови, що є підґрунтям для формування наукового світогляду майбутніх фахівців.	ПРН 8
Знає діалектні та соціальні різновиди мови, що вивчаються, аналізує діалектний синтаксис.	ПРН 9
Знає синтаксичні та пунктуаційні норми української мови і вміє використовувати їх у практичній діяльності.	ПРН 10
Знає різні типи складних речень, правильно їх визначає; аналізує текст із погляду функціонування в ньому складних речень; правильно використовує й пояснює розділові знаки в складних реченнях.	ПРН 12
Уміє використовувати різні типи складних речень у процесі комунікації, грамотно будувати монологічні висловлення та діалоги; моделює комунікативні ситуації, використовуючи вивчений граматичний матеріал.	ПРН 14
Уміє створювати й редагувати різні зразки структурних типів складного речення, готувати і аналізувати тексти з погляду їхньої синтаксичної будови.	ПРН 15
Знає актуальні теоретичні й практичні аспекти вивчення складних речень та способи їх репрезентації в сучасному мовознавстві й традиційних концепціях.	ПРН 16
Уміє готувати та презентувати наукові проекти з обраної спеціальності; користуватися різними типами лінгвістичних (філологічних) словників на паперових та електронних носіях; активно використовувати у практичній діяльності онлайн-версії лінгвістичних словників із метою аналізу важливих питань синтаксису складного речення.	ПРН 18
Має навички участі в наукових або прикладних дослідженнях у галузі філології, готує та захищає курсову роботу.	ПРН 19
Знає і дотримується норм і правил академічної доброчесності під час написання наукових статей, підготовки курсової роботи.	ПРН 20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Прикладне українське мовознавство» є:

- поточний контроль під час вивчення навчальної дисципліни, який проходить в індивідуальній, груповій, фронтальній формі. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль;
- метод підсумкового контролю – іспит, який проводиться усно. Поточний контроль знань та умінь здобувачів із навчальної дисципліни «Прикладне українське мовознавство» охоплює проведення двох модульних контрольних робіт та підсумкового контролю у формі іспиту.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді, тестування та письмові домашні, самостійні роботи на практичних заняттях.

Форма модульного контролю: підсумковий тематичний контроль через виконання письмової контрольної роботи; проміжний атестаційний контроль, поточний контроль за виконанням індивідуальних робіт, винесених для самостійного опрацювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит у формі усної відповіді за екзаменаційними білетами.

Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- словесні методи навчання: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо;
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань: репродуктивні, пошукові, дослідницькі та ін.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
4	4	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	50	100
6	6	6	6	6	6	6	4	4		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні (семінарські) заняття	9	50	9	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульні контрольні роботи (№ 1 і № 2) містять по три теоретичні питання (по 5 балів), складне речення для повного синтаксико-морфологічного аналізу (25 балів) та 5 тестових завдань (по 2 бали), усього 50 балів. Решту 50 балів здобувачі отримують за аудиторну роботу. Рейтинговий результат за семестр встановлюємо шляхом середнього арифметичного за отримані бали з двох модульних контролів протягом семестру.

За результатами модульного контролю визначається підсумкова рейтингова оцінка. Оцінка за іспит визначається залежно від рейтингового балу. Загальна кількість балів, яку може отримати здобувач, – 100. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт.

Оцінку «**відмінно**» (90–100 балів, **A**) заслуговує здобувач, який усебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їхнє значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової, навчальної та методичної роботи.

Оцінку «**добре**» (82–89 балів, **B**) заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «**добре**» (74–81 бал, **C**) заслуговує здобувач, який загалом роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «**задовільно**» (64–73 бали, **D**) заслуговує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «**задовільно**» (60–63 бали, **E**) заслуговує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання й

використання його в майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка **«незадовільно» (35–59 балів, FX)** виставляється здобувачу, який має суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку **«незадовільно» (0–34 бали, F)** виставляється здобувачу, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача освіти протягом семестру.

До складання іспиту допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів і, яким зараховано всі види робіт за цей семестр.

Здобувач вищої освіти, підсумкова рейтингова оцінка якого становить від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування викладача на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. Інакше здобувач не допускається до складання іспиту і в нього виникає академічна заборгованість.

Іспит з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов усі модульні контролю та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, іспит складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на іспиті рейтинговий бал, при цьому за результатами складання іспиту оцінка не може бути менша за підсумкову оцінку, яку він отримав за результатами модульних контролів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Іспит проходить в усній формі. На іспит виносяться теоретичні, практичні завдання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на іспиті здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за іспит заноситься у відомість обліку успішності.

Загальна кількість балів, яку може отримати здобувач, – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт. Отримані бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою. «Відмінно» отримує здобувач за відмінне виконання роботи та відповіді без істотних помилок та огріхів (90-100 балів). «Добре» здобувач отримує, якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не впливають на результат (74-89 балів). «Задовільно» отримує здобувач, якщо завдання іспиту виконані не в повному обсязі, допущено певну кількість помилок та неточностей (60-73 бали). «Незадовільно» отримує здобувач у разі допущення великої кількості помилок (менше 60 балів), що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81

D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Висвітлення синтаксичної структури сучасної української літературної мови. Об'єктом вивчення прикладного українського мовознавства є складні елементарні та неелементарні синтаксичні конструкції, з відповідними синтаксичними зв'язками та синтаксичними відношеннями у плані їх граматичної структури та функціонування. Синтаксична система української мови аналізується на засадах теоретичної граматики. У зміст модуля входять основні теоретичні питання синтаксису складного речення на основі новітніх учень у поєднанні з синтаксисом простого речення та основними засадами морфологічного аналізу членів речення, чим забезпечуються міжпредметні зв'язки. Використовуються розроблені автором методичні матеріали та схеми, які сприяють оптимізації навчального процесу.

Модуль 1

Тема 1. Складне речення. Складне речення як синтаксична одиниця. Основні ознаки складного речення. Типи синтаксичних зв'язків та синтаксичних відношень у складному реченні. Паратаксис та гіпотаксис у складних синтаксичних конструкціях. Поняття про елементарні та неелементарні синтаксичні побудови.

Тема 2. Способи і засоби вираження синтаксичних поєднань у складних конструкціях. Основні способи і засоби вираження синтаксичних зв'язків та синтаксичних відношень у складному реченні. Специфіка сполучних слів як засобу вираження синтаксичного зв'язку у складному реченні. Критерії розмежування омонімічних сполучників та сполучних слів у складному реченні.

Тема 3. Складносурядне речення.

Визначення складносурядного речення як синтаксичної одиниці. Основи класифікації складносурядних речень. Типи складносурядних речень. Єднальні складносурядні речення. Зіставні складносурядні речення. Протиставні складносурядні речення. Розділові складносурядні речення. Градаційні складносурядні речення. Складносурядні речення з пояснювальними сполучниками.

Тема 4. Аналіз засобів поєднання у складносурядному реченні.

Характеристика складу та функціонально-семантичних властивостей сурядних сполучників. Питання про так звані аналоги сполучників сурядності. Пунктуація у складносурядному реченні. Правила вживання коми і крапки з комою у складносурядному реченні. Правила невживання коми у складносурядному реченні. Правила вживання тире у складносурядному реченні.

Тема 5. Складнопідрядне речення. Логіко-граматична класифікація.

Визначення складнопідрядного речення як синтаксичної одиниці. Основні ознаки складнопідрядного речення. Засоби зв'язку підрядної частини з головною. Принципи логіко-граматичної класифікації підрядних речень. Критичні погляди дослідників на логіко-граматичну класифікацію. Види підрядних речень за логіко-граматичною класифікацією.

Тема 6. Складнопідрядні речення з підрядними підметовими і присудковими.

Підрядні підметові речення та їх структурно-функціональні різновиди. Підрядні присудкові речення та їх особливості.

Тема 7. Складнопідрядні речення з підрядними додатковими та означальними. Підрядні додаткові речення та їх структурно-функціональні різновиди. Принципи розрізнення підрядних підметових та додаткових речень, що відносяться до відносно безособових головних речень. Підрядні означальні речення та їх структурно-функціональні різновиди. Принципи розрізнення присудкових та означальних речень, що відносяться до співвідносно-вказівних займенників у головному реченні.

Тема 8. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними.

Проблема класифікації підрядних обставинних речень. Підрядні речення місця та їх різновиди. Підрядні речення часу та їх різновиди. Підрядні речення способу дії та їх різновиди. Проблема розрізнення неповних підрядних речень способу дії та другорядних членів простого речення, виражених порівняльними зворотами. Підрядні речення міри і ступеня. Розрізнення підрядних міри і ступеня та підрядних способу дії, що відносяться до співвідносних слів-займенників такий, -а, -е, -і та прислівника так у головному реченні. Підрядні речення причини та підрядні мети. Підрядні речення умови та їх різновиди. Підрядні речення допустові та їх різновиди. Підрядні наслідкові речення.

Тема 9. Структурно-семантична та формально-граматична класифікації складнопідрядних речень.

Принципи структурно-семантичної класифікації. Види складнопідрядних речень за структурно-семантичною класифікацією. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури з підрядними присудбантно-атрибутивними (власне атрибутивними та атрибутивно-поширювальними); з підрядними займенниково-співвідносними; з підрядними з'ясувальними. Складнопідрядні речення розчленованої структури з підрядними місця, часу, причини, наслідковими, мети, умовними, порівняльними, допустовими, приєднувальними.

Формально-граматична класифікація складнопідрядних речень та її принципи. Види підрядних речень за формально-граматичною класифікацією.

Модуль 2

Тема 10. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Складносупідрядні речення.

Складнопідрядні речення з кількома підрядними та їх структурні типи. Складносупідрядні речення. Засоби зв'язку супідрядних речень між собою та з головним реченням. Структурні різновиди складносупідрядних речень. Речення з однорідною супідрядністю. Речення з неоднорідною супідрядністю. Речення з різночленною супідрядністю. Речення з супідрядністю змішаного типу.

Тема 11. Інші види багатокомпонентних складнопідрядних речень.

Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю. Складнопідрядні речення з кількома підрядними змішаного типу (із супідрядністю та послідовною підрядністю).

Тема 12. Безсполучникове складне речення.

Поняття складного безсполучникового речення. З історії дослідження складних безсполучникових конструкцій. Проблема співвідношення безсполучникових і сполучникових речень. Класифікація безсполучникових складних речень. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами. Пунктуація в складному безсполучниковому реченні з однотипними частинами.

Тема 13. Безсполучникове складне речення з різнотипними частинами.

Визначення складних безсполучникових речень із різнотипними частинами. Типи синтаксичних відношень у складних безсполучникових реченнях із різнотипними частинами. Види безсполучникових речень із різнотипними частинами. Пунктуація у складному безсполучниковому реченні з різнотипними частинами.

Тема 14. Період.

Поняття періоду в сучасній лінгвістиці. Структурні, семантичні та інтонаційні особливості періоду. Члени періоду. Пунктуація в періоді.

Тема 15. Надфразна єдність.

Поняття про надфразну єдність, або складне синтаксичне ціле. Структурно-семантичні особливості надфразної єдності. Засоби зв'язку між компонентами надфразних єдностей. Різновиди надфразних єдностей.

Тема 16. Конструкції чужого мовлення.

Чуже мовлення та способи його передачі. Пряма мова. Непряма мова. Невласна пряма мова. Правила заміни прямої мови на непряму. Інші способи передачі чужого мовлення. Діалог. Полілог. Цитата. Пунктуація при різних способах передачі чужого мовлення.

Тема 17. Українська пунктуація.

Поняття пунктуації. Принципи української пунктуації. З історії української пунктуації. Пунктограма. Типи розділових знаків за функцією та вживанням.

Тема 18. Види розділових знаків та їх використання.

Види розділових знаків та їх використання. Особливості пунктуації в текстах різного функціонального призначення.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
7-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Складне речення.	8/7	2/1	2			4/6
Тема 2. Способи і засоби вираження синтаксичних поєднань у складних конструкціях.	8/7	2/1	2			4/6
Тема 3. Складносурядне речення.	8/8	2/1	2/1			4/6
Тема 4. Аналіз засобів поєднання в складносурядному реченні.	8/8	2/1	2/1			4/6
Тема 5. Складнопідрядне речення. Логіко-граматична класифікація.	8/8	2/1	2/1			4/6
Тема 6. Складнопідрядні речення з підрядними підметовими і присудковими.	8/7	2/1	2			4/6
Тема 7. Складнопідрядні речення з підрядними додатковими та означальними.	8/7	2/1	2			4/6
Тема 8. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними.	8/7	2/1	2			4/6
Тема 9. Структурно-семантична та формально-граматична класифікації складнопідрядних речень.	8/8	2/1	2/1			4/6
Модульна контрольна робота	2/-	2/-	-			
Разом за модуль 1	74/67	20/9	18/4			36/54
Тема 10. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Складноупідрядні речення.	8/10	2/1	2/1			4/8

Тема 11. Інші види багатокomпонентних складнопідрядних речень.	8/9	2/1	2			4/8
Тема 12. Безсполучникове складне речення	8/10	2/1	2/1			4/8
Тема 13. Безсполучникове складне речення з різнотипними частинами.	9/9	2/1	2			5/8
Тема 14. Період.	8/10	2/2	2			4/8
Тема 15. Надфразна єдність.	8/9	2/1	2			4/8
Тема 16. Конструкції чужого мовлення.	8/8	1/-	2			5/8
Тема 17. Українська пунктуація.	9/10	2/2	2			5/8
Тема 18. Види розділових знаків та їх використання.	8/8	1/-	2			5/8
Модульна контрольна робота	2/-	2/-				
Разом за модуль 2	76/83	18/9	18/2			40/72
Разом за семестр	150/150	38/18	36/6			76/126

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Складне речення.	2	
2.	Способи і засоби вираження синтаксичних поєднань у складних конструкціях.	2	
3.	Складносурядне речення.	2	1
4.	Аналіз засобів поєднання в складносурядному реченні.	2	1
5.	Складнопідрядне речення. Логіко-граматична класифікація.	2	1
6.	Складнопідрядні речення з підрядними підметовими і присудковими.	2	
7.	Складнопідрядні речення з підрядними додатковими та означальними.	2	
8.	Складнопідрядні речення з підрядними обставинними.	2	
9.	Структурно-семантична та формально-граматична класифікації складнопідрядних речень.	2	1
10.	Багатокomпонентні складнопідрядні речення. Складноупідрядні речення.	2	1
11.	Інші види багатокomпонентних складнопідрядних речень.	2	
12.	Безсполучникове складне речення	2	1
13.	Безсполучникове складне речення з різнотипними частинами.	2	
14.	Період.	2	
15.	Надфразна єдність.	2	
16.	Конструкції чужого мовлення.	2	
17.	Українська пунктуація.	2	
18.	Види розділових знаків та їх використання.	2	
Разом		36	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Категорія предикативності у складному реченні.	5	8
2	Загальна і власне синтаксична семантика речення.	5	8
3	Внутрішня синтаксична організація складного речення.	5	8
4	Модальність і часова віднесеність як зовнішньо-синтаксичні ознаки складного речення.	5	8
5	Критерії розмежування омонімічних сполучників і сполучних слів у складному реченні.	5	8
6	Проблема класифікації складносурядних речень.	5	8
7	Особливості класифікацій складнопідрядних речень в українській лінгвістиці.	5	8
8	Набутки логіко-граматичної класифікації складнопідрядних речень.	5	8
9	Сильні та слабкі сторони структурно-семантичної класифікації складнопідрядних речень.	5	8
10	Безсполучниковість складного речення як проблема синтаксису складного речення.	5	8
11	Основні особливості періодичної мови.	5	8
12	Засоби зв'язку у складному синтаксичному цілому.	5	8
13	Особливості надфразних єдностей.	5	10
14	Види і способи передачі чужого мовлення.	5	10
15	Історія української пунктуаційної системи.	6	10
	Разом	76	126

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки, Google Meet.

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова: Синтаксис. Київ: Вища школа, 2005. 270 с.
2. Вовченко Г. Синтаксис складного речення сучасної української літературної мови: Навчально-методичний посібник у 2-х ч. Ужгород: ФОП Ребрик А.І. 2022. 92 с.
3. Городенська К.Г. Сполучникові складносурядні речення української мови в нових координатах формально-граматичної та семантико-синтаксичної структури: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2022. 208 с.
4. Дудик П.С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
5. Сучасна українська мова: Синтаксис: підручник / за ред. А.К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2013. 238 с.

6. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.
7. Степаненко М. Синтаксис складного речення: конспект лекцій: навчально-методичний посібник. Полтава. ПНПУ, 2021. 132 с.

Допоміжна література

8. Великий тлумачний словник української мови. Київ-Ірпінь: Перун. 2005. 1728 с.
9. Вихованець І.Р. Граматика української мови: Синтаксис. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
10. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. Граматика української мови. Київ: Рад. школа, 1982. 209 с.
11. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ: Наукова думка, 1983. 220 с.
12. Волох О. Т., Чемерисов М. Т., Чернов Є. І. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. 2-е вид., перероблене і доповнене. Київ: Вища шк., 1989. 279 с.
13. Галас А.М. Період у сучасній українській літературній мові: навч.-мет. посібник для студентів філологічних спеціальностей. Ужгород, 2002. 42 с.
14. Галас А.М. Структурні і функціональні особливості періоду в українській літературній мові: автореф. дис. ... к. філол. н. Ужгород, 1997. 22 с.
15. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища шк., 1985. 361 с.
16. Городенська К.Г. Дери́вація синтаксичних одиниць. Київ: Наук. думка, 1991. 192 с.
17. Грищенко А.П. Складносу́рядне речення в сучасній українській літературній мові. Київ: Наукова думка, 1969. 155 с.
18. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Українська мова. Схеми, таблиці, тести: навч. посіб. Львів: Світ, 2005. 302 с.
19. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці: навч. посіб. 2-е вид. Чернівці: Рута, 2003. 159 с.
20. Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Лабораторний практикум. Київ: Вища шк., 1989. 254 с.
21. Гуйванюк Н.В. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць. Чернівці: Рута, 1999. 336 с.
22. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2000.
23. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення. Теоретично-практичний блок. Чернівці: Рута, 2003. 145 с.
24. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. 3-є вид., перероб. і доп. Київ: Вища школа, 1987. 351 с.
25. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. Харків: Вища школа, 1980.
26. Дудик П. С., Литовченко В. М. Сучасна українська мова: завдання і вправи: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 264 с.
27. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови: Підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
28. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного мовлення. Київ, 1973.
29. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Довідник. Харків, 2004.
30. Єрмоленко С.Я., Би́бик С.П., Тодор О.Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С.Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
31. Єрмоленко С.Я. Синтаксис і стилістична семантика. Київ: Наукова думка, 1982. 210 с.

32. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. Київ: Наук. думка, 1984. 255 с.
33. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни: у 4 т. Донецьк: ДонНУ, 2012. Т. 4. 388 с.
34. Загнітко А. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Донецьк: ДонНУ, 2001. 662 с.
35. Загнітко А. Теорія сучасного синтаксису. 3-є вид., випр. і доп. Донецьк: ДонНУ, 2008. 294 с.
36. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. 137 с.
37. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови. Тернопіль, 2002. 126 с.
38. Історія української мови: Синтаксис. Київ: Наукова думка, 1983. 503 с.
39. Кадельчук В.В. Розділові знаки в складносурядних реченнях. *Укр. мова і літ. в школі*. 1973. № 8. С.54–57.
40. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови: навч. посіб. Київ: Либідь, 1995. 312 с.
41. Кобилянська М. Ф., Гуйванюк Н. В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис: 3б. вправ: Навч. посіб. Київ: Вища школа, 1992. 272 с.
42. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч. 2: Синтаксис. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Рад. школа, 1965. 284 с.
43. Курс сучасної української літературної мови: У 2 т. / за ред. Л. А. Булаховського. Т. 2: Синтаксис. Київ: Рад. школа, 1951. 408 с.
44. Лінгвістичний аналіз: Практикум / за ред. Г.Р. Передрій. Київ: Видавничий центр «Академія», 2005.
45. Мельничук О.С. Розвиток структури слов'янського речення. Київ: Наук. думка, 1966. 324 с.
46. Новий довідник: Українська мова. Українська література. 2 вид. Київ: Казка, 2006. 864 с.
47. Островська Л. Теоретичні проблеми синтаксису сучасної української мови: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 240 с.
48. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля Київ, 2006. 716 с.
49. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: Навч. посібник. Київ: Вища шк., 1994. 670 с.
50. Сучасна українська літературна мова / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас та ін. / за ред. М.Я. Плющ. Київ: Вища школа, 1994.
51. Сучасна українська літературна мова / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін. / за ред. О.Д. Пономарева. Київ: Либідь, 1997. 399 с.
52. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / за заг. ред. І.К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1972. 515 с.
53. Сучасна українська мова: Синтаксис: підручник / за ред. О.Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2008. 488 с.
54. Тоцька Н. І. Українська пунктуація: Практикум. Київ: Вища шк., 1990. 160 с.
55. Українська мова: Енциклопедія. 3-є вид., зі змінами і доп. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2007.
56. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.
57. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2007. 823 с.
58. Шульжук К.Ф. Синтаксис складного речення. Рівне, 2000. 126 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

59. Великий електронний словник української мови (BESUM). URL: <https://vesum.nlp.net.ua/>
60. Електронний тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnyk.ua/>
61. Львівська ННБУ ім. В. Стефаника: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>
62. Наукова бібліотека УжНУ. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>
63. Національна бібліотека ім. В. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
64. Нова мова: <http://www.novamova.com.ua>
65. Репозитарій УжНУ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>
66. Сайт УжНУ URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/>
67. Семеног О.М. Електронний навчально-методичний комплекс «Словесник»: <http://www.children.edu-ua.net>
68. Урок української: http://www.t.kiev.ua/urok_ukrain